

חגיגה כד: (משנה) עד כו. (משנה ראשונה)

ביאורים

בית הפרס: שדה שיש בה ספק טומאת מת, ודינה שהיא אב הטומאה מדברי סופרים. לדוגמא: שדה שנחרש בה קבר, הרי זו "בית הפרס", ועפרה מטמא במגע ובמשא, לפי שחוששים שמא גררה עמה המחרשה עצם כשעורה מעצמות המת. (וכיוון שעצם מן המת מטמאת רק במגע ובמשא אבל לא באוהל - לכן בית הפרס אינו מטמא באוהל) ונקראת "בית הפרס" על שם התפשטות הטומאה על כל השדה, מלשון פורס מפה. ויש מפרשים: על שם שנפרסו (נשברו) העצמות, והוא מלשון הכתוב (ישעיה נח, ז): "הלא פרוס לרעב לחמך".

משנה

טהרת יין ושמן של עמי הארץ

לקודש

ביהודה - נאמנים כל השנה.

בגליל - לא נאמנים. (ישנה רצועה של ארץ העמים המפסיקה בין הגליל לירושלים ועל כן לא ניתן להביא משם בטהרה)

לתרומה

אינם נאמנים מלבד במקרים החריגים הבאים:

- בשעת הגתות והבדים של רוב העולם. (ורשאי לשומרם עד זמן הגתות והבדים ואז להביא אותם לכהן חבר בחזקת טהורים)

- כשאמר שבתרומה מעורב רביעית קודש

הכדים

נאמנים על כדי יין ושמן המדומעות (אם מיעד חלק מהן לקודש) בשעת הגתות והבדים 701 יום קודם להם.

לא ניתן להביא מהגליל בתיבה סגורה:
כי המשנה כרבי הסובר שזה לא מציל מהטומאה.
לא ניתן להביא מהגליל בכלי חרס המוקף צמיד פתיל:
כי צמיד פתיל לא מציל קדש מטומאה.

נתן לכהן חבר שלא בזמן הגתות והבדים:
ספק האם רשאי להשהות זאת עד זמן הגתות והבדים.

מתוך שנאמן על הקודש שבה, נאמן אף על התרומה שבה.

דינם הכללי של כדים

כדי תרומה (גם כשנאמן על התרומה): **טמאים** תמיד.

כדי קודש: **כשמלאים בקודש:** טהורים.

כשריקים: **טמאים.**

כניסה לבית הפרס באמצעות בדיקה

לעושי פסח - התיירו. (משום הכרת שישינו למבטל פסח)

לאוכלי תרומה - לא התיירו.

בדק לפסחו

עולא: הותר גם לתרומה. (מתוך שהותר לפסח הותר לתרומה)

רב"ע: לא הותר לתרומה.

מהי הבדיקה?
שמואל: מנפח בפיו ומוודא שלא יגע בעצמות.
רבב"א: בודק אם המקום נידש ברגליים.

מהמשנה מוכח כעולא ('אם אמר לכהן חבר שהפריש לתוכם רביעית יין (קודש) - נאמן אף על התרומה')

משנה

נאמנות קדרים עמי ארצות על טהרת כלי חרס לקדשים:

מן המודיעין ולפנים: נאמנים.

מן המודיעין ולחוץ: לא נאמנים.

• דינים אלו תקפים אפילו באותו קדר עצמו, באותם קדרות, ובאותם לוקחים. (ע"פ המאירי)

דין מודיעין עצמה

אם הקדר בכיוון יציאה והקונה בכיוון כניסה: נאמנים. (הקלו, כי אם לא יקח עכשיו יפספס)

אם שניהם בכיוון כניסה: לא נאמנים. (אין טעם להקל, אלא ימתין עד שיכנסו)

אם שניהם בכיוון יציאה: לא נאמנים. (לא הקלו, כיוון שלא קנה כשהיו בפנים)

מה הם כלים קטנים?

ריש לקיש: רק כלים קטנים שניטלין ביד אחת, וריקים. ר' יוחנן: אף אם ניטלין רק בשתי ידים, ואפילו מלאים.

אך המשקין עצמן טמאין.

דין המשנה נאמר רק על כלים קטנים (הם הכרחיים ולכן הקלו), אך בכלים גדולים נאמנים רק בירושלים.

חגיגה כו. (משנה ראשונה) עד כז. (סוף המסכת והסדר)

ביאורים

כלי עץ העשוי לנחת = כלי עץ שנועד לעמוד תמיד במקומו ולא להיטלטל (חז"ל קבעו שכלי שמכיל יותר מ-40 סאה אינו מיועד לטלטול ולכן הוא כלי העשוי לנחת).
כלי עץ העשוי לנחת - אינו מקבל טומאה. (ולכן כלי שמכיל יותר מ-40 סאה אינו מקבל טומאה)

משנה

גובי מסים שנכנסו לבית ליטול משכון:
 נאמנים לומר שלא טימאו את שאר כלי הבית.

גנבים שהחזירו את כלי החרס שגנבו:
 נאמנים לומר שלא טימאו את הכלים.

נאמנות בזמנים ומקומות מיוחדים

בירושלים:
 עמי ארצות נאמנים על טהרת כלים לקודש.

ברגל:
 עמי ארצות נאמנים על טהרת כלים (אף לתרומה).

המקור:
 "ויוסף כל איש ישראל אף הציר כאיש אחד חקרי" -
 הכתוב עשאו כולן כחברים ברגל (בשעת אסיפה).

רק אם לא היה עמם נוכרי. (אם היה עמם נכרי: כל הבית טמא (כי הם מפחדים לא לחפש בכל הבית))

רק כשעשו תשובה. (אם לא עשו תשובה: הכלים ומקום דריסת רגליהם - טמא)

על כלים גדולים: נאמנים בירושלים.
 על כלים קטנים: נאמנים אף עד המודיעין.
 מפני קדושת העיר לא עושים בה כבשונות, ולכן התירו להסתמך על עמי ארצות.

משנה

חבר שהתחיל למכור אוכל ברגל (ועמי הארץ נגעו בו)

ר' יהודה: אחרי הרגל האוכל נחשב עדיין **טהור**. (ורשאי להמשיך למכורו)

חכמים: אחרי הרגל האוכל נחשב **טמא**.

בגמרא מובאות שתי שיטות האם לדעת חכמים יכול להתמך ולמכור את האוכל ברגל הבא.

משנה

טיהור המקדש: מיד בסיום הרגל היו מטהרים את כלי המקדש מהטומאה שנטמאו מעמי ארצות ברגל.

מקרים שבהם חיכו עם טיהור הכלים:

ת"ק: כשיו"ט האחרון של חג חל ביום ה' (לא טיהרו את הכלים ביום שישי מפני כבוד שבת)

ר' יהודה: אף כשיו"ט האחרון חל ביום ד' (לא טיהרו את הכלים ביום ה' כי הכהנים טרודים בפינוי הדשן הרב שהצטבר בחג)

משנה

טבילת כלי המקדש

את כל הכלים היה ניתן להטביל **חוץ מאת השולחן** (שחייב להשאר תמיד במקומו "חסת סניט לפני תמיד")
 לכן מזהירים את הכהנים עמי הארצות לא לגעת בו ברגל.

כלי המקדש

- לכל כלי היה כלי אחד או שנים רזרבים.
- כל הכלים מקבלים טומאה חוץ מהמזבחות (החיצוני והפנימי).

המזבחות

ר"א: המזבחות לא נטמאים כי דינם כקרקע.
חכמים (לפי הבנה ב'): המזבחות לא נטמאים כי ציפויים בטל.
חכמים (לפי הבנה א'): המזבחות נטמאים כיוון שהם מצופים.

לדעת התנא שבברייתא גם את המנורה לא ניתן להטביל ("ואת המנורה נכח השלחן" – דין המנורה כדין השולחן)
 ולפי התנא של המשנה זה בא רק ללמד על מיקום המנורה.

המקור:
מזבח החיצון: נקרא "מזבח אדמה".
מזבח הפנימי: הוקש למזבח החיצון ("והמזבחות").

שאלה: מדוע השולחן מקבל טומאה, והרי הוא כלי העשוי לנחת?

תשובה: הוא אינו כלי העשוי לנחת כיוון שמגביהין אותו ומראין את לחם הפנים שבו (שנשאר חם) לעולי הרגל.

קושיה על השאלה

הנחות יסוד

1. השלחן היה מצופה מתכת (זהב).
2. כלי עץ המצופה מתכת - נחשב כלי מתכת.
3. רק כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה - כלי מתכת העשויים לנחת מקבלים טומאה.

הקושיה

שאלנו למה השולחן מקבל טומאה למרות שהוא כלי העשוי לנחת
אבל:
 השלחן נחשב לכלי מתכת (בגלל הציפוי) ולכן גם אם הוא עשוי לנחת הוא מקבל טומאה !!!

התשובות

ריש לקיש: הציפוי מבטל רק עצים פשוטים ולא עצים חשובים.
ר' יוחנן: התורה מכנה את השולחן "עץ" אף כשהוא מצופה, ולכן הוא לא מתבטל לציפוי מתכת.

לדעת ר' יוחנן הציפוי מתבטל בכל סיטואציה - ולכן ר' יוחנן לא השתמש בתירוצו של ר"ל.

אש הגיהנם לא שולטת ב:

- תלמידי חכמים (ק"ו מסלמנדרא).
- פושעי ישראל (ק"ו ממזבח הזהב).